

Informácia k zákonu č. 289/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov – nadobudol účinnosť 1.12.2017

Povinnosti zamestnávateľa v ochrane zdravia pri práci, ktoré boli zákonom č. 289/2017 Z. z. zmenené

Zamestnávateľ je povinný

- zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a na základe tohto posúdenia zabezpečiť vypracovanie písomného posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika **v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou**; zamestnávateľ zabezpečí posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia a vypracovanie písomného posudku o riziku aj pri každej zmene pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika,
- zabezpečiť posúdenie zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia na pracovisku, na ktorom zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do druhej kategórie najmenej raz za 18 mesiacov; zaradenú do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie najmenej raz za rok,
- zabezpečiť pri opakovanom posúdení zdravotného rizika z expozície faktorom práce a pracovného prostredia vypracovanie písomného posudku o riziku, ak pracovná zdravotná služba zistila takú zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika, alebo písomného záznamu o posúdení rizika, ak pracovná zdravotná služba nezistila zmenu pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotného rizika,
- poskytnúť kópiu posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotného rizika zástupcom zamestnancov,

Komentár – posúdenie zdravotného rizika vrátane opakovaného posúdenia zdravotného rizika v určenej frekvencii zamestnávateľ zabezpečuje v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou. Opakované posúdenie zdravotného rizika zamestnávateľ zabezpečuje na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do kategórie 2, 3 alebo 4. Frekvencia opakovaného posúdenia zdravotného rizika v kategórii 2 je raz za 18 mesiacov, v kategórii 3 a 4 je raz ročne. Na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do kategórie 1, zamestnávateľ nie je povinný zabezpečiť opakované posúdenie zdravotného rizika.

Ak sa pri opakovanom posúdení zdravotného rizika zistí zmena pracovných podmienok, ktorá má vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotných rizík, pracovná zdravotná služba vypracuje pre zamestnávateľa posudok o riziku.

Ak sa pri opakovanom posúdení zdravotného rizika nezistí zmena pracovných podmienok, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika alebo kategóriu práce z hľadiska zdravotných rizík, pracovná zdravotná služba vypracuje pre zamestnávateľa písomný záznam o posúdení rizika.

Zamestnávateľ poskytne kópiu posudku o riziku s kategorizáciou prác z hľadiska zdravotných rizík zástupcom zamestnancov.

- viesť a uchovávať evidenciu zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do druhej kategórie, tretej kategórie alebo štvrtej kategórie pri expozícii faktorom práce a pracovného

prostredia, ktorými sú hluk, vibrácie, ionizujúce žiarenie, elektromagnetické pole, ultrafialové žiarenie, infračervené žiarenie, laserové žiarenie, záťaž teplom, záťaž chladom, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, biologické faktory, fyzická záťaž pri práci, psychická pracovná záťaž, zvýšený tlak vzduchu,

Komentár – zamestnávateľ je povinný viesť a uchovávať evidenciu zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 2, 3 alebo 4. Táto povinnosť zamestnávateľa sa netýka zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1. Zákonom sa vymedzujú náležitosti tejto evidencie zamestnancov, ktorá obsahuje názov pracoviska, názov profesií a faktory práce a pracovného prostredia, ktorým sú zamestnanci konkrétnych profesií vystavení s uvedením kategórie práce osobitne pre jednotlivé faktory práce a pracovného prostredia, ako aj výsledkov kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania (merania) zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia pri posúdení zdravotného rizika, ak bolo vykonané.

- predkladať príslušnému orgánu verejného zdravotníctva **v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou** návrhy na zaradenie prác do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie (rizikové práce) a návrhy na zmenu alebo vyradenie prác z tretej kategórie alebo štvrtej kategórie,

Komentár – zamestnávateľ predkladá príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrhy na zaradenie do rizikových prác, na zmenu alebo vyradenie z rizikových prác v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou.

- vypracovať **v spolupráci s pracovnou zdravotnou službou** každoročne k 31. decembru informáciu o výsledkoch posúdenia zdravotného rizika a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú prácu zaradenú do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie, počet zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikovú prácu, a hodnotenie zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k práci a do 15. januára nasledujúceho roka ju predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva,

Komentár – informáciu, ktorá obsahuje údaje o zamestnancoch vykonávajúcich rizikové práce k 31. decembru kalendárneho roka, zamestnávateľ predkladá príslušnému orgánu verejného zdravotníctva do 15. januára nasledujúceho roka.

Povinnosti zamestnávateľa v ochrane zdravia pri práci, ktoré boli zo zákona č. 355/2007 Z. z. vypustené (zrušené)

- oznámiť bezodkladne po prehodnotení zdravotného rizika príslušnému orgánu verejného zdravotníctva každú zmenu podmienok výkonu práce, ktorá by mohla mať vplyv na zvýšenie zdravotného rizika prác zaradených do druhej kategórie a tým na ich zaradenie do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie,
- viesť záznamy, ktoré obsahujú údaje o zamestnancoch pri kvalitatívnom a kvantitatívnom zisťovaní (meraní) zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia pri hodnotení zdravotných rizík, a to hluku, vibrácií, ionizujúceho žiarenia, elektromagnetického žiarenia, ultrafialového žiarenia, infračerveného žiarenia, laserového žiarenia, tepelno-vlhkostnej mikroklímy, chemických faktorov, karcinogénnych a mutagénnych faktorov, biologických faktorov, fyzickej záťaže, psychickej pracovnej záťaže a zvýšeného tlaku vzduchu,
- písomne oznámiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, ak zabezpečuje vykonávanie pracovnej zdravotnej služby pre svojich zamestnancov vlastnými zamestnancami.

Povinnosti zamestnávateľa v ochrane zdravia pri práci, ktoré boli zákonom č. 289/2017 Z. z. doplnené (nové)

Zamestnávateľ je povinný

- poskytnúť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva súčinnosť pri prešetrovaní pracovných podmienok a spôsobu práce posudzovanej osoby pri podozrení na chorobu z povolania alebo ohrozenie chorobou z povolania,

Komentár – *posudzovaná osoba pri podozrení na chorobu z povolania alebo ohrozenie chorobou z povolania je súčasný alebo bývalý zamestnanec zamestnávateľa*

- oznámiť každoročne do 15. januára v elektronickej podobe príslušnému orgánu verejného zdravotníctva údaje týkajúce sa zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do druhej kategórie k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka; údaje poskytne zamestnávateľ aj zástupcom zamestnancov

Komentár – *zákonom sa vymedzujú náležitosti tohto oznámenia, ktoré obsahuje údaje z evidencie zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 2 a to názov pracoviska, názov profesií s uvedením faktorov práce a pracovného prostredia, ktorým sú zamestnanci konkrétnych profesií vystavení a počet zamestnancov pracoviska.*

Vzhľadom na nutnosť zabezpečiť podmienky elektronického oznamovania údajov príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, toto ustanovenie zákona nadobudne účinnosť 1. júla 2018. Z toho dôvodu budú zamestnávateľia prvýkrát elektronicky oznamovať príslušnému orgánu verejného zdravotníctva údaje k 31. decembru 2018 o zamestnancoch vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 2, a to do 15. januára 2019.

Pracovná zdravotná služba

Pracovná zdravotná služba vykonáva zdravotný dohľad pre zamestnancov a poskytuje odborné a poradenské činnosti zamestnávateľovi na plnenie jeho povinností v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

Zamestnávateľ je povinný

- zabezpečiť **primeraný** zdravotný dohľad pre zamestnancov pracovnou zdravotnou službou (§ 52 ods. 1 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z.)

Komentár – *zamestnávateľ je povinný zabezpečiť primeraný zdravotný dohľad pre všetkých zamestnancov s ohľadom na mieru zdravotného rizika pri práci a to spoluprácou s pracovnou zdravotnou službou pri plnení konkrétnych povinností vyplývajúcich zamestnávateľovi zo zákona č. 355/2007 Z. z. v znení zákona č. 289/2017 Z. z. Táto povinnosť zamestnávateľa sa vzťahuje na zamestnancov vo všetkých odvetviach hospodárstva.*

Pracovná zdravotná služba vykonáva najmä

- dohľad nad pracovnými podmienkami,
- posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu výkonom lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci,
- poradenstvo zamerané na ochranu zdravia pri práci a predchádzanie vzniku chorôb z povolania a ochorení súvisiacich s prácou.

Komentár – *náplň činnosti pracovnej zdravotnej služby je v zákone č. 289/2017 Z. z. upravená osobitne pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2*

a osobitne pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 3 alebo 4, pričom je diferencovaná podľa miery zdravotného rizika pri práci.

Zo zákona č. 355/2007 Z. z. je vypustený minimálny časový rozsah výkonu pracovnej zdravotnej služby podľa kategórii prác u zamestnávateľov, a to pri výkone dohľadu nad pracovnými podmienkami aj pri výkone lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci.

Vzhľadom na požiadavky vyplývajúce z praxe boli upravené závery lekárskeho posudku o zdravotnej spôsobilosti na prácu v zmysle ich zjednodušenia do troch záverov a to

- spôsobilý na výkon posudzovanej práce,
- spôsobilý na výkon posudzovanej práce s dočasným obmedzením,
- dlhodobo nespôsobilý na výkon posudzovanej práce.

Zamestnávateľ môže zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu vlastnými zamestnancami (ktorí sú s ním v pracovnoprávnom vzťahu alebo obdobnom pracovnom vzťahu) alebo dodávateľským spôsobom.

Pracovnú zdravotnú službu vykonávajú

- **samostatne lekár so špecializáciou** v špecializačnom odbore všeobecné lekárstvo, klinické pracovné lekárstvo a klinická toxikológia, pracovné lekárstvo, preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia, služby zdravia pri práci alebo verejné zdravotníctvo, pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do prvej alebo druhej kategórie,
- **samostatne verejný zdravotník**, pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do prvej alebo druhej kategórie, alebo
- **zdravotnícki pracovníci v tíme pracovnej zdravotnej služby** pod odborným vedením „pracovného“ lekára, pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do prvej, druhej, tretej alebo štvrtej kategórie.

Komentár – verejný zdravotník, ktorý bude vykonávať samostatne činnosť pracovnej zdravotnej služby dodávateľským spôsobom pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2, musí v rámci ohlásenia doložiť Úradu verejného zdravotníctva SR doklad o praxi na pracovisku orgánu verejného zdravotníctva alebo na pracovisku pracovnej zdravotnej služby v trvaní najmenej 2 roky.

Verejný zdravotník, ktorý nespĺňa požadovanú dĺžku praxe v trvaní najmenej 2 roky, môže byť súčasťou tímu pracovnej zdravotnej služby alebo môže vykonávať činnosť pracovnej zdravotnej služby len pre svojho zamestnávateľa.

UPOZORNENIE

Od nadobudnutia účinnosti zákona č. 289/2017 Z. z. 1. decembra 2017 nevykonávajú činnosť pracovnej zdravotnej služby (dohľad nad pracovnými podmienkami) pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2 bezpečnostní technici, autorizovaní bezpečnostní technici, ani bezpečnostnotechnická služba.

Posudok o riziku a kategorizácia prác z hľadiska zdravotných rizík, ktorý vypracoval bezpečnostný technik, autorizovaný bezpečnostný technik alebo bezpečnostnotechnická služba podľa predpisov účinných od 1. augusta 2014 do 30. novembra 2017, zostáva v platnosti do času zmeny pracovných podmienok na pracovisku, ktorá by mohla mať vplyv na mieru zdravotného rizika pri práci a kategóriu práce z hľadiska zdravotných rizík (§ 63j zákona č. 289/2017 Z. z.).

Úrad verejného zdravotníctva SR uverejňuje na svojom webovom sídle v časti Informácie / Pracovná zdravotná služba:

- zoznam fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré majú oprávnenie na vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby dodávateľským spôsobom pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1, 2, 3 alebo 4
- zoznam fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2 – aktualizovaný od 1.12.2017
- zoznam fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávali samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov vykonávajúcich prácu zaradenú do kategórie 1 alebo 2, od 1.8.2014 do 30.11.2017

Tlačivá a náležitosti žiadostí sú uverejnené na internetovej stránke ÚVZ SR v časti Dotazníky a tlačivá.

*Vypracoval: Odbor preventívneho pracovného lekárstva
Aktualizované: 01.12.2017*